

Yitzchak Yosef

The Rishon LeZion Chief Rabbi of Israel
President of the Great Rabbinical Court

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, ל' תשרי תשפ"ד, 2-14-92/פ"ד

לכבוד

הבחור היקר ונעלה שוקד באהלה של תורה ויראת ה' היא אוצרו הטוב ר' **רפאל יוסיפוב הי"ו**

תל-אביב

שלום רב,

קיבלתי את תכריך כתביו שכתב אודות הוספת מים לאקווריום, וראיתי שכביר מצאה ידו להעמיק חקר ולסכם את הדברים בטוב טעם ודעת דבור דבור על אופניו. כזה ראה וקדש. ואף שלרוב אורכה לא נתקבלה בפני חברי וועדת פרס מרן אאמו"ר זצוק"ל, מכל מקום אין ספק שיקבל שכרו מן השמים על ההתמדה והיגיעה העצומה כפי שנראה מתוך הדברים.

בעוברי על הדברים הבחנתי כי ב"ה זוכה לרכוש את לימוד העיון הישיבתי כדבעי, בקושיות וסברות, כדרכה של תורה. ובוודאי שאם ימשיך בדרך זו וינצל את כישורן הכתיבה שיש לו, יגדל ויתעבד לאילנא רבבא, וישמחו בו הוריו ורבותיו.

והנה מה שאסור לשפוך בשבת מים נקיים לאקווריום לתועלת וקיום הדגים, הוא משום דכיון דמוקצים הם עם מימיהם שטפלים להם, הרי מבטל כלי מהיכנו ואסור. והוא הדין למאכל ומשקה שמבטלו מהיכנו. אף - על - פי שיש לפקפק קצת, דלא שייך בנין וסתירה באוכלים, ולא דמי לכלי דהוי כאילו מחברו בטיט באדמה או סותרו [ועיין תוספות שבת מג. ד"ה דמבטל]. אבל הא ליתא דאשכחן מגבן דחייב משום בונה [באוכלים]. ועיין בשבת (צה א) ובספר טל אורות. וכל שכן כאן שכאילו מחברו לאדמה. ומרן אאמו"ר זצ"ל הראני בזמנו בשו"ת יהודה יעלה קובו (סימן מח) שגם כן סובר דשייך איסור מבטל כלי מהיכנו גם באוכלים. ולכן כתב לפקפק במניח ביצה תחת התרנגולת שעומדת להטיל ביצה [להקל מעליה הטלתה] משום שעתידה להתערב בביצה שתילוד ותיאסר, ודמי למבטל כלי מהיכנו. אלא שסיים דפשיטא דשרי, ואי משום הא יוכל לעשות היכר שלא תתערב. ע"ש. הרי דפשיטא ליה לאסור בכהאי גוונא. ומיהו על - ידי גוי שרי. [וראה במגן אברהם סימן שה סוף ס"ק יא]. ועיין עוד בשו"ת מהרי"א הלוי חלק ב' (סימן טו), ובשו"ת רבבות אפרים חלק א' (סימן רלט). ע"ש. אמנם במקום צער וחשש שהדגים ימותו נראה שאין לחוש לאיסור מבטל כלי מהיכנו, על - פי המבואר בשלחן ערוך (סימן שה סעיף יט), בבהמה שנפלה לאמת המים אם המים עמוקים, ומפני כך אינו יכול לפרנסם במקומם מביא כרים וכסתות ונותן תחתיה משום צער בעלי חיים, אף - על - פי שמבטל כלי מהיכנו. ע"כ. דאחי צער בעלי חיים דאורייתא [ממה שהזהירה התורה מצות פריקת המשא מעל הבהמה] ודחי איסור ביטול כלי מהיכנו שהוא רק מדרבנן, שגזרו שלא לבטל בשבת כלי ממה שהוא מוכן. ועיין בספר שמירת שבת כהלכתה חלק א' (עמוד שמב הערה צב) שכתב, שאם צריך להוסיף מים בכל יום מותר להוסיף, שהרי מזונות הדגים על האדם, "ובלי תוספת מים הם עלולים למות", והרי זה כהאכלתם, דבר המותר לעשותו בשבת וביום טוב. אך אסור להחליף את המים שבאקווריום. ושם הסתמך על דברי החיי אדם (כלל לא סעיף ב'), שכתב, שבעצם היה מותר להחליף את המים, כיון שמזונותיהם עליו, אלא משום מוקצה דדגים הוא אוסר, וטעם זה לא שייך בהוספת מים. ועיין בקצות השלחן (סימן קכא בבדי השלחן סק"ד), ואין בהוספת מים כל תועלת לגידול הצמחים שבמים. ע"כ.

והנה כאשר אברהם הביא מהרי"א דבמקום צער כמו בהמה שנפלה לכאר, מותר להעלותה אף בידים. [וכ"ה בב"ח]. וכבר עמדו על דבריו דלכאורה הוא נגד מה שמפורש ברמב"ם (סוף פרק כה מהלכות שבת), דבהמה שנפלה לבור או לאמת המים, אם יכול ליתן לה פרנסה במקומה מפרנסין אותה עד מוצאי שבת. ואם לאו מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה ואם עלתה עלתה. ואף - על - פי

Yitzchak Yosef

The Rishon Lezion Chief Rabbi of Israel
President of the Great Rabbinical Court

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

שמבטל כלי מהיכנו, מפני צער בעלי חיים לא גזרו. "ואסור להעלותה בידו". ועיין במגן אברהם (סימן שה ס"ק יא) שכתב, דאף על גב דאיכא צער בעלי חיים, אסור, שאין לנו לדמות גזירות חכמים זה לזה, דיש דברים שהעמידו אפילו במקום כרת. ע"כ. ולפי זה היאך התיר באשל אברהם להעלותה אף בידים. ובאליה רבה (סימן שה) כתב, דמה שאסור להעלותה בידים הוא דוקא כשיכול להעלותה על - ידי כרים וכסתות. ע"ש. אולם בספר בני ציון ליכטמן (סימן שח סעיף לט) העיר לנכון, שאם כן הוה ליה להרמב"ם לכתוב שאם אינו יכול על - ידי כרים וכסתות מותר להעלותה אף בידים, כמו שכתב כן לגבי זה דאם אינו יכול לפרנסה עד למוצאי שבת, שמותר להעלותה וכו'. וע"ש שהביא סיוע לדבריו גם מדברי הסמ"ג והא"ח, ולכן העלה שאין להקל בטלטול מוקצה משום צער בעלי חיים, ורק לגבי איסור מבטל כלי מהיכנו מקילינן במקום צער בעלי חיים. ואכמ"ל.

וכאן המקום לזרז את המזורזין, את הבחורים הספרדים שילמדו בעיון ישיבתי, ורק אחר כך יעברו ללמוד הלכה כדרכו של מרן זצוק"ל. וחבל מאד שיש ישיבה אחת של ספרדים, כסא רחמים, שחלק מהם פשוט אינם יודעים ללמוד, והורסים כל חלקה טובה בדרך הלימוד, לומדים בדקדוקי עניות, לומדים כדי לנגח להקשות ולפרוך, וניכר עליהם שמעולם לא פתחו נתיבות המשפט, קצוה"ח, לא למדו רעק"א, הגר"ח על הש"ס ועל הרמב"ם, כי הלימוד בספרים אלה מחדד את המוח ויודעים לדמות מילתא למילתא בצורה נכונה. וכמ"ש הגרצ"פ פראנק זצ"ל בס' שביבי אור. צא וראה לראש הישיבה שלהם שטועה בהלכה על ימין ועל שמאל, וכך חניך את הרב יצחק ברדא, הרב משה לוי, הרב שבתי לוי, רבי אליהו מאדאר, וכו' מהבוגרים שלהם, שעם כל הבטחון שיש להם פשוט אינם יודעים ללמוד כפשוטו. וטועים בהלכה בדימוי מילתא למילתא. לדוגמא, מרן סיפר בספריו שהוא עצמו לא קרא פרשה אחת בחו"ל, וכאשר הגיע לארץ קרא ב' פרשיות, ומזה למד הרב מזוז שאם לא קראו וזאת הברכה, יקראו בשבת בראשית גם וזאת הברכה וגם בראשית. ודימה מילתא למילתא בלי שכל, כדרכו, כי באמת לא דומה לקרוא ב' פרשיות אחד אחרי השני, לקריאה בשני ספרים, בפרשת וזאת הברכה בספר תורה אחד, ופרשת בראשית בספר תורה אחד, והרי כתב האו"ז שחכמים תיקנו לקרוא בכל שנה את כל התורה, ונסתיימה השנה, וא"א להם להשלים, וגם יש דעת המג"א שאפי' בין חומש לחומש אין מדלגין, ואם לא קראו פרשת ויחי, לא קוראים אותה עם פרשת שמות, ואף שרבים חלקו עליו, מ"מ כשזה בשני ספרים לא קוראים ב' פרשיות. ואלו דברים פשוטים.

ואסיים בברכה, שיזכה להמשיך לשקוד על לימודו בהתמדה וינצל את זמנו וכשרונותיו המבורכים לרכישת תורת עיון והחילוק, וכך יוכל להגיע לחקר לימוד ההלכה כדבעי. ואין מזרזין אלא למזורזין, שבימים אלו אשר החושך יכסה ארץ ותושבי ארץ הקודש נתונים בצרה גדולה ורבים מאחינו נמצאים בשביה, יש להקדיש את הלימוד להצלחת כלל עם ישראל ובפרט לאותם המחרפים נפשם להצלת העם היושב בציון, כי הצלחת המערכה תלויה בעמלי התורה הקדושה. ולכן יש להשתדל עד למאד שהלימוד יהיה ברציפות ומתוך תענית דיבור. ויהי רצון שנזכה להיושע ולשמוע בשורות טובות. אכ"ר.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

